

Prof. dr. Ramunės Šmigelskytės-Stukienės padėkos Genealogijos, heraldikos ir veksilologijos institutui kalba

2024 m. spalio 26 d., Panemunės pilis

Nuoširdžiai dėkoju Genealogijos, heraldikos ir veksilologijos institutui už man suteiktą garbę tapti Alberto Vijūko-Kojalavičiaus atminimo medalio ir premijos laureate ir būti greta kitų išskilių, Lietuvos istorijos bei jos pagalbinių disciplinų – genealogijos, heraldikos, veksilologijos ir kitų – plėtojimui, puoselėjimui, tyrinėjimui, paveldo apsaugai ir sklaidai nusipelnusių laureatų.

Priimu Alberto Vijūko-Kojalavičiaus medalį ne kaip paskutiniųjų penkerių metų darbų įvertinimą, bet kaip akstiną nesustoti ir tęsti darbus Lietuvos istorijos tyrimų, paveldo puoselėjimo srityse, ypatingą dėmesį skiriant edukacijai ir švietimui.

„Istorija niekur kitur nesusilaukia mažesnio palikuonių pasitikėjimo, autoriams taip visuomet rūpimo, kaip ten, **kur tautų raida gražina ją prie pačios pradžios tarsi prie šaltinio**“, – taip 1650 metais Dancige (Gdanske) išspausdintoje Lietuvos istorijoje (*Historiae Lituanae*) rašė Kauno miestiečių Kojalų-Kojalavičių ir bajorų Vijūkų nuo Romainių palikuonis Albertas Vijūkas-Kojalavičius.

Pirmosios spausdintos Lietuvos istorijos autorius nepasitikėjo svetimųjų plunksna kuriama pasakojimais, pažymėdamas, kad „Svetimšaliai rašytojai dažniausiai nelabai rūpinasi kitų tautų reikalais; nors kartais jie ir tiksliau pažymi tai, kas sujungia įvykių eigą su pasirinkta medžiaga, tačiau protarpiais laikosi tos tariamos tiesos, kurią primetė žmonėse pasklidęs gandas, kaip paprastai daug ką iš piršto laužiantis. Taigi, jeigu jie, vienokios ar kitokios nuotaikos pagauti, ir sutiks imtis plunksnos, tai per neapykantą ir pavyduliavimą tiesiog dingsta bet kokia tiesa. [...] žmonių nesutarimai, veikiant kažkokiai slaptai jėgai, yra iš prigimties įdiegiami kaimynams, ir daugelis turi įprotį, net tylint ginklams, atkakliai juos kurstyti plunksna. Galbūt dėl šitokių priežasčių nedaug ir liko pasakojimų apie lietuvių kilmę ir papročius, beje, dėl tų pačių priežasčių daug jų sklinda abejotinų, dar daugiau, be to, iš viso melagingų [...]“

Taigi, jau XVII amžiaus viduryje garsusis istorikas, teologas ir filosofas Albertas Vijūkas-Kojalavičius kvietė kurti savo tautinį pasakojimą, nepasitikint kaimynų primetamais naratyvais. Šis kvietimas ypatingai aktualus yra ir šiandien, geopolitinių grėsmių akivaizdoje. Tad, priimdama apdovanojimą, noriu paraginti visus, Lietuvos istorijos bei jos pagalbinių disciplinų puoselėjimui neabejingus, įsiklausyti į šiuos žodžius ir tęsti pradėtus darbus.

Laikai keičiasi, o pamatinės vertybės išlieka.

Ir dar. Išvydusi pasaulį vaizdingame Užliedžių kaime, laukais besiribojančiame su senaisiais Romainiais ir Vijūkais, jaučiu, kad čia tvyranti senosios Romuvos dvasia įkvepia. Įkvepia tirti ir pažinti. Kaip prieš tris šimtus su viršum metų, taip ir dabar.